

1 ויקרא י"ט, י"ז ופירוש הרמב"ן... ותכפר לו'

הרמב"ן פתח בפירוש לזכר הפסוק אסור את השנא בלב - וכאילו שנאפ גלוי' דא נאסרה - ותי' שפתורה דברה בהווא - שדרכן של שנאים ל'פסתי' את השנא - אובל מה שנאסרה כאן פ'א השנא ב'ן בלב וב'ן גלוי, והמשיך לפרש את המלות של תוכחה ושל אפבת רעים באופן שאין קשורות זו בזו או לאיסור שנאפ אח'כ רביא אד פ'רוש - ועליו כתב, ופנכו בציני' - שפתורה אסרה את השנא בלב דוקא וסדר הפסוקים פוא - לא תשנא בלבבך אלמא תוכיח את חברך אל מה ששפ כנגדך ותן לו את הפאפשות דתתנ'.

2 פ'רש"ם

ע' פ'רש"ם פבין שהשנא בלב פ'א אסורה - ומלות תוכחה פ'א ב'א שחא כנגדך - אל תשחור את זה בלב אלמא תוכיחן אל זה.

3 ספר המלות ל'הרמב"ם דא תעשה ש"ב, אעשה ר"ה, ...תתוכחה', ונכנס... בנפש'

הרמב"ם כתב במפורש אסור פראפ לו שנאפ אינן אבר - ופלאו פוא דוקא אל השנא בלב. ובמלות תוכחה כ'ל ע' ל'פוכיח את פחושא כנגדו במקום ל'נאר אל שנאפ.

4 הרמב"ם פרק ו' דעות ר'ה', ו' וכו' משנה ד'הכח פ'

הרמב"ם פסק ד'הכח שאין אברים אל השנא בלב, ופכס' משנה פבין שזה פ'פוכיח הרמב"ם את המחר' והמכה פוא במחר' ומכה שלמא מחמת שנאפ.

5 ד' פקטנ' פרק ז' דעות ר'ה' וד' ומנחת צני אות ג'

ד' פקטנ' חולק אל פכס' משנה ומפרש את הרמב"ם כפשוטו ופסביר אסור דא פלעפ שנאתו דח' מתברר ופולק, אובל אס חר' או פכה השנא תחלש.

6 פתיחה לספר חפ"י חיים דאווין ז'

פחפ"י חיים פסביר שלפ' הרמב"ם השנא בלב אינן נתן לזה ששני לו ד'צת פוא שנא אותו ולא ד'ע איך ד'פשמר ממנו, ולכן אס סיפ' ד'פ"ר אל זה ששני לו - שלמא פנוי, ע' אעשה מצעפ וג' לא נתן לו ד'צת השנאים אותו כד' שישמור אל ע'תו.

יש מקום לד' ד'פרש את דברי הרמב"ם כ'ן שראינו ברמב"ן שפתורה מלמדת אותנו איך ל'תנ' ע' אס מ' שפ'ע בנ' - במקום לשנא ולשמור את זה בלב חייבים ל'פוכיח - ופמשך דברי הרמב"ם ב'הלכה ו' משמע כ'ן וכ'ן שפסביר בספר המלות, וסובר הרמב"ם אס פוכיחו באופן אל'ס לא אבר אל דא תשא.

דעומת הרמב"ם ופ'רש"ם מ'ינן את מ' שפסק שאברים אל דא תשנא ע' בשחר, או פכה -

7 שאידתות פרשת וישל שאידתא כ'ז, ...ד'דא קא אביז מ'ד'עס'

רפי פשאדתות כוננת, ב'הבבך' בפסוק פ'א אפילו אס השנא פ'א בלב ב'הבד.

אד שיפ' ב'למא תשנא' פ'א זו של רש"י ופסמ"ק -

8 ארכין ט"ז א"ב, תנן רבנן דא תשנא... שלמב בכתוב מדבר', ורש"י ד"ה יכול דא יכנ'

רפי רש"י מדובר ב'בעל אבירה' - אס ראפ את חבירו חושא אל לו לשנאותו בלב אלמא יוכיחן (מצין פ'רושן של הרמב"ן בסדר הפסוקים אלמא שבמקום ד'פרש שמדובר ב'א שחושא נגדו למד רש"י שחא ד'') ושעדי' ד'פכות ולק'לם תוך כד' תוכחה משיטת' את השנאפ.

9 פס"ק מ'לופ י"ז

פס"ק פסק כרש"י שפאיסור פוא ל'פסתי' את שנאתו ל'בעל אבירה. (פ'פיתר לשנא בעל אבירה נראפ ד'מן.)

וב'כ - יש לנן שלם שיטת עיקריות בענן דא תשנא - שיטת הרמב"ם ופ'רמב"ן שפאיסור פוא לשנא בלב במקום ל'פוכיח - ואס פכה או חר' אינן אבר, שיטת פשאדתות שפלאו פוא אפילו אס השנא בלב ב'הבד וכל שכן אס חר' ופכה, ושיטת רש"י ופס"ק שמדובר ב'א שפותר לשנא - ופוא בעל אבירה - ובכל זאת אין לשנאותו בלב ב'הבד אלמא ל'פוכיחו.

10 פ'ע"א סי' קנ"ו ס"ק ב', השנא אחד מ'שראד... כק וכק', ומ"ב ס"ק ד', השנא... ז'ה'

פ'ע"א פסק כ'ן הרמב"ם ובקבותיו ע' פמשנה ברורה.

¹¹ פסחים קי"ט ע"ב, שלשה הקדוש ברוך הוא אוהב... יראת ד' שגאת רע'

נסקנת פגא' פיא מותר לשנא דבעד פאבירא - מפני שיזכר מכדע אחיק, ועפי רב נחמן בר יצחק א"ל מ"ו לשנא (מדרש קבלה), פהדרה של ז' שיזכר מכדע אחיק פיא ז' ששע אבירא אחת זכר שע פתאב. פהדרה זו ז' פה מנה שמיני במקום אחר-

¹² דברים כ"ה, א' - ע', ורש"י פסוק ע' ד"ה ונקלה אחיק

מי שזכר ע' לאו נקרא רשע ואינו בכדע אחיק, ואחרי שקרא נקרא אחיק.

¹³ רמב"ם פ"ט ר"ח ושגירת הנפש בעד י"ד, וישב מרשעו'

רמב"ם פסק כרב נחמן בר יצחק מ"ו לשנא

¹⁴ פירוש המשניות דברמב"ם סנהדרין ס"ו פ"י פיוז שלשה עשר, וכאשר יאמין... אשנא'

כאן כתב רמב"ם מ"ו לכאפוב כע יפודי - אפיילו בעד אבירא, ובעד שמיני ב"ע פיקרים.

¹⁵ ספר אפבת חסד פרק ע' נתיב פחסד אות ב', פה"פ...

פח"ח תנה שרמב"ם סותר את ע"ה

¹⁶ תוס' פסחים ד"ה קי"ט ע"ב ד"ה שראפ בו דבר ארופ

תוס' פקשו מנה שיש מ"ו לכפות את יזרו ולפקדים עינפ לשנא - אם באמת יש מ"ו לשנא דמנה לכפות את יזרו? ותירצו תוס' שכין ששנא עס פחוסא שנא אותו וחוזר ח"ל ובאים לדי שנא אחר. פהדרים עזנים ביאור-

¹⁷ מחזית השקל או"ח סי' קנ"ו ס"ק ב', ופקשו בתוס' פא דאמרינן... שפיר כ"ו

פמנעות פיא שפמ"ו לשנא את בעד פאבירא פיא ע' מעשיו פראיס בעד, אבע שנא אישית עדיין אסורא (ולכאורה זו נמנה אפבת דרשק) - וכפ"ית פ"ר פיא למנע שנא אישית.

¹⁸ דיקוטי אמרים תנא פרק ע"ב, וגם פמקורבים אלו... דשבת).

עפי בעד פתנא מ"ו לשנא את פרא שבו ולכאפוב את ע"מיותו פאוב.

יש לדייק שאם, אחיק' בא דפקיע את פראע אפיסור לא תשנא - וכע מה שפותר פוא לשנא את אורח חיי ולכא את ע"מיותו - ממילא מנה שפוא בכדע אחיק דפ"ע שאינו בעד אבירא אסור עס לשנא את אורח חיי - את אופ"ו ופנפגותיו א"ל אם אינם לע"ה.

ופנה, ברמב"ם עס בפעכות ר"ח מפורש שפמ"ו לשנא את פראע פוא אחרי שפתרה בו, ופתרה בו ולכא חזר'. פחפ"י חיים באפבת חסד פבין מדובר באבירא שאינו מפורסמת לכע באבירא ולכן ז"ר דפתרות בו כדי שפא ברור שפוא מ"ו, אבע באבירא ידועה אי"ת פתראפ - ולכן במעשה ז"ו לא דברה פנה ע' פתראפ.

¹⁹ ספר פחיעק מ"ו רע"ח, ונפגת בכע מקום...

מפורש בחיעק אין לשנא את פראע ד' שויכחן כמה פעמים ולכא ר"ב לחזר.

²⁰ מרגניתא אבא ער' יפנתן וואלינאר (ס"ו ספר אפבת חסד) אות י"ז, תשובה שלמה'

דעת מפרש מלוב"ן כמו שראינו בחיעק אין לשנא קודם תוכחה (ועלכא כדברי פח"ח ברמב"ם), ופוס"ל רבי יפנתן שבז"פ אין מי שיזע לפוכיח כראוי וממילא אין ע' א"ל אחד דין רשע. (פחז"א ב"ו ד פעתיק את דבריו וכנראה פסק כן).

**1 (י) לְאַתְּשָׁנָא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ
וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו הַטָּא:**

(י"ז) לא תשנא את אחיק בלבבך בעבור שדרך השוגאים לכפות את שנאם בלבם כמו שאמר בשפשו ונכר שוגא הזכיר הכתוב בהוב. ולאמר הוכח תוכיח את עמיתך מלוב אחרת ללמדו תוכחת מוכר ולא תשא עליו חטא שיהיה עליו חטא כאשר יחטא ולא הוכחת אותו ולזה יעב לשון חונקלום שאמר ולא תקבל על דיליה חובא שלא תקבל אהה ענש בחטא שלו ולאחרי כן ז"ה שתאהב אותו והנה השוגא את רעהו עובר בלאו והאזהב לו מקים עשה.

והנכון בעיני כי הוכח תוכיח כמו והוכח אברהם את אבימלך ויאמר הכתוב אל תשנא את אחיק בלבבך בעשותו לך שלא כרצונך אל תוכיחנו מדוע ככה עשית עמדי ולא תשא עליו חטא לכפות שנאם בלבבך ולא תגיד לו כי בהוכיחך אותו יתנול לך או ישוב ויתודה על חטאו ותכפר לו:

² (י"ז) לא תשנא את אחיך בלבבך. אם גמלך רעה לא תחרכה לפניו כלוכז
ובקרבו ימים ארצו לא טוב אל תשנאכו בלבך אלא הוכח תוכיחהו על מה
שעשה ומתוך כך יהיה שלום: ולא תשא עליו חטא. בלבבך:

³ **מצוה יב** הוהיר משנוא קצתנו את קצתנו. והוא אמרו לא תשנא את אחיך בלבבך. ולשון ספרי לא אמרתי אלא שנאה
שבלב. אמנם כשהראה לו השנאה והודיעו שהוא שונא אותו אינו עובר על זה הלאו אבל על לא תקום ולא
תמור, ועובר על עשה והוא אמרו ואהבת לרעך כמוך, אבל שנאת הלב הוא חטא חזק יותר מן הכל. (שם, שם):

מצוה רה היא שצונו להוכיח החוטא או מי שירצה לחטוא
ולמנוע אותו ממנו במאמר התוכחה

ונכנס
בצווי הזה שנוכיח קצתנו לקצתנו כשיחטא איש ממנו לאיש
ולא נמור בלבבנו ולא נחשוב לו עון אבל נצטוינו להוכיחו
במאמר עד שלא ישאר דבר בנפש.

⁴ ה' יכל השנא אחד מישראל בלבו עובר בלא תעשה שנאמר לא
תשנא את אחיך בלבבך. ואין לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה. ולא הוהירה תורה אלא על שנאה שבלב. אבל
[ג] המכה את חבירו והמחרפו אע"פ שאינו רשאי אינו עובר משום לא תשנא: ו' כשיחטא איש לאיש לא ישמטנו וישתוק
כמו שנאמר ברשעים ולא דבר אבשלום את אמנון מאומה למרע ועד טוב כי שנא אבשלום את אמנון. אלא מצוה עליו
להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך ולמה חטאת לי בדבר פלוני. 'שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך. ואם חזר ובקש
ממנו למחול לו צריך למחול. ולא יהא המחול אבירי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים:

ה אכל המכה את חבירו אפי"ם שמים רשאי. מפני שהם טובי משום לא יוסף. וכן
המחרפו אפי"ם שמים רשאי מחלף
שמים מכה ומחרפו משנאמו איהו אינו עובר
משום לא השנא. וכמו רבינו בן מדהאל בנ"ל
ולא תשנא אחיך יוכל לא תקלנו לא תכע ולא
המפרט ס"ל בלבבך לא אמרתי כי אם
שנאה בלב:

⁵ (ב) (ג) **לא** הזהירה תורה אלא על שנאה שבלב. אבל כשהראה לו השנאה
והודיעו שהוא שונא אותו. (ג) ואפי' מכה את חבירו ומחרפו. אינו
עובר על זה הלאו. כי אם על לא תקום ולא תמור ולא יוסף והלבנת פנים וכן
עובר על עשה של ואהבת לרעך. אבל אינו עובר משום לא תשנא. (ד) כך אמרו
חכמים לא תשנא את אחיך. יכול לא תקלנו לא תכעו לא תסטרנו. ת"ל בלבבך לא
אמרתי כי אם שנאה בלב:

(ד) **עיקר** שנאת הלב היא כשאינו מודיע ומראה השנאה כלל. כי אם מטמין
ומכסה אותה בלבו. והיא נקראת בלשון התורה שטמה. והיא
שורש פורה ראש ולענה. כי טבעה וענינה של השטמה. אשר מזלתי אפשרי להיות
נכבד מלבו כלל והיא זוערת כאש בקרבו. ובכל עת מתעורר הלב לחרוש רעה על
חבירו ויתרחקו הלבבות יותר. והשנאה מתגברת מאוד ומאוד. עד שיעמוד על חיי
חבירו. חס מזוהר בתורתנו הקדושה. שנאמר וישטום עשו את יעקב גו' ויאמר
עשו בלבו גו' ואהרבה את יעקב אחי. אבל אם הוא מודיע ומראה השנאה ומוציאה
מלבו. אז נתכבת האש השנאה מלבו:

(ג) ל"ע על לשון הכסף ששנה שכתב שם ו"ל מאמר שאינו עבה ומקדמהו משנאמו אותו
כו' ע"ש. והוא תשובה. כי ס' הגם' ומספרי וס' הרשב"ם נפירו ונספדו המלות מפורש משמע אף
שעכסו עקשת שנאה אינו עובר משום לא תשנא. לפי שהוא ערה השנאה ואינו טעין בלבו:

6 (ז) וְלִפְעָמִים עוֹבֵר הַמְסַפֵּר גַּם-בֵּן בְּלֹא ד"ל-אֶת-שְׂנֵא אֶת-אֲחִיךָ בְּלִבְּךָךְ" (ויקרא י"ז ט'), כַּגֹּן: אִם בְּפָנָיו שְׁלוֹם יִדְבַר אֶת רֵעֵהוּ, וְשָׁלֵא בְּפָנָיו מְכַאֵשׁ אֶת רֵיחוֹ בְּפָנָיו אַחֲרָיִם, וְעַל אַחַת בְּמָה וְכַמָּה אִם בְּפִירוֹשׁ מְצִינָה לָהֶם שְׁלֵא יִלְכוּ וַיִּוְדְעוּהוּ דְכַוְדָאֵי עוֹבֵר עַל לָאו זֶה:

באר טים חיים

שבלב אף דלא פלטה עדיין שנאתו לחרין, מכל מקום יוכל להתנוצץ מזה דבר שגרוע יותר לחבירו, שלא ידע איך להשמר ממנו, ולכן אסרה התורה את זה בפרטיות. ואס"כן בעניינינו הנ"ל הוא תרתי לגרועותא: א) שגברה שנאתו כל"כ, עד שפלטה לחרין. ב) שלא ידע חבירו איך להישמר ממנו, כיון שבפניו הוא מדבר עמו בדרך שלום ואהבה, ואך שלא בפניו הוא מכהו בלשון פיו:

וברוך ה' שמצאתי כן ב"ספר המצות" להרמב"ם (מצוה טב) ח"ל: הוהיד אותנו משנוא קצתינו את קצתינו וכו'. ולשון ספרא (קדושים פ"ד, ויקרא י"ז ט'): לא אמרתי אלא בשנאה שבלב. אמנם כשהראה לו השנאה ההודיעו שהוא שונא אותו, אינו עובר על לאו זה ועובר על לא תקום ולא תטור ואהבת עכ"ל. הרי שביאר הרמב"ם בפירוש והראה לו וכו' והודיעו וכו', וכן החינוך (מצוה רלח) כתב ג"כ כלשון הזה של הרמב"ם ט:

(ז) ולפעמים עובר המספר וכו'. ואף שאמרו בגמרא דערבין (טז: טח) דבשנאה שבלב הכתוב מדבר, והוכח דבר זה ברמב"ם ב"מדע" (הלכות ריעות פ"י הלכה ה) וזה לשונו: והמכה חבירו והמחרפו, אף על פי שאינו רשאי, אינו עובר בלא תשנא. כונתו דוקא מחרפו, אף שגברה שנאתו, עד שפלטה לחרין, על-כל-פנים ידע חבירו איך להישמר ממנו. אבל בשנאה

7 **כז שאילתא דאסיר** זהו לרבית ישראל לְמִישְׁנָא חד חבריה דכתיב לא תשנא את אחיך בלבבך * ואשכחן נמי דבריל שנותא דשנייה אחוהי ליוסף דכתיב וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים * ת"ר לא תשנא את אחיך בלבבך יכול לא יכלנו * ולא יטרפמו תלמוד לומר בלבבך בשנאה שבלב הכתוב מדבר * ל"מירא דשנאה בעלמא קאסר רחמנא ואע"ג דלא מא עביר מידעם

יכול לא יכנו - ט

דבר חוכמה:

8 חנו רבנן ל"א תשנא את אחיך בלבבך יכול לא יכנו לא יסטרנו ולא * יקלקלנו ח"ל בלבבך * שנאה שבלב הכתוב מדבר

9 **י'לא לשנא את חבירו** דכתיב (ויקרא י"ט) לא תשנא אחיך בלבבך: ואיני בכלל ואהבת שמוהיר אותנו על אותו שמותר לשנאותו * כן אם עבר עבירה אסי הכי אסור לשנאותו בלבו להראות לו פנים יפות אלא ידא לו שנאתי *

10 השונא אחד מישראל בלבו עובר בל"ת שנא' לא תשנא את אחיך בלבבך אבל המכה חבירו והמחרפו אע"פ שאינו רשאי אינו עובר משום לא תשנא [ומ"מ עובר על לא יוסיף להכותו]. כשיחטא איש לאיש לא ישטמו וישתוק אלא יאמר לו למה עשית כך וכך

השונא אחד מישראל בלבו עובר בל"ת שנאמר לא תשנא את אחיך בלבבך והמכה את חבירו והמחרפו אינו עובר בלאו זה

16 שראא ז דבר ערוה - ואם תאמר דבאלו מליצות (כ"ט דף זב: חס) אמרין אוהב לפרוק ושונא למטון מלוא במונה כדי לטף את ילדו והשחא מה כפיים יר שייך כיון דמונה לשנאה ו"ל כיון שהא שונא גם חבירו שונא איתו דכתיב (משלי כו) כמים הפנים לפנים ק לב האדם לאדם וזאן מסוך ק ליד שגלה גמורה ושיך כפיים יר .

17 והקטו בחוס' הא דאמרינן ב"מ אוהב למרוק ושונא למטון מלוא כסוף כדי לכוף את ילדו וכסוף כה"ג דמוסר לשנאהו (גם אמר שם דמונה נמי איכי לשנאהו) מלי כפיים יר שייך הבל ותי' דפי' שהוא שונא לו גם חבירו שונא דנמי' הפי' ט' ונא פי' ק ליד שנאה גמורה ושיך כפיים יר עכ"ל פי' שנאים ליד שנאה גמורה שמוסיף שנאה על מה ששאלו כבר פי' שעבר עברה גם חמלה אל ה' שב בשנאה ה' חור משנאהו ועכסיו כשאלו ליד שנאה גמורה אפי' כשטוב בחסוכי' מסחר השנאה כלכו ולכן שייך שפיר כ"י

18 וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם שמצוה לשנאותם - מצוה לאהבם גם כן. ושתייה הן אמת: שנאה מצד הרע שבהם, ואהבה מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם, שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם האלקית. וגם, לעורר רחמים בלבו עליה, כי היא בבחינת גלות בתוך הרע מסמא אחרא הגובר עליה ברשעים²⁹, והרחמנות מבבלת השנאה ומעוררת האהבה, כגודע³⁰ ממה שכתוב³¹: "ל"עקב אשר פדה את אברהם" [ולא אמר רוד המלך עליו השלום³²: "תכלית שנאה שנאתים וגו'"], אלא על המינים והאפיקורסים, שאין להם חלק באלהי ישראל³³, כדאיתא בנגמרא ריש פירק מז דשבת³⁴:

19 ונהגת בכל מקום ובכל זמן בוחרים ונקבות. יעובר עליה וקבע שנאה בלבו לאחד מכל ישראל חבשים, עבר על לאו זה, ואין ליקון עליו לפי שאין בו מעשה. אבל בשנאת הרשעים אין בו איסור, אלא מצוה לשנאותם" אחר שנוכחו אותם על חטאם הרבה פעמים ולא רצו לחזור בתן, שנאמר [היילים קליט, כא] הלא משנאך יי אשנא ובתקוממך אתקוטט.

20 זו להשגל כשזכר חבירו וגרדוף תמר השלום ולהזכר מלאו ללא השגל ולף ברשע גמור יש איסור לדעת סכרי' מטבלין לשנאותו כ"י שלא כוכיחו ואין בדור הזה פי שודפ להוכיח שמא אס היה לו מוכיח היס מקבל וענשו הדע גרס לו כמ"ש ואל מדין את חבירך עד שתיגע לתקוטו וכמ"ש שאסור לקלקלו [גיל ס"ל] וכ"ש שאסור לקלקלו] רק יבקש רחמים עליו שיעזרנו ה' על משוכה שלמה

11 שלשה הקדוש ברוך הוא אהבן מי שאינו כותם ומי שאינו משחבר ומי שאינו מעמיד *על מדותיו שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן *המדבר א' בפה ואחד בלב והודיע עדות בחבירו ואינו מעיד לו *והודאה דבר ערה בחבירו ומעיד בו יודדי כי הא דטוביה חמא ואתא זיגוד לדודיה ואסודי ביה קמיה הרב פפא נגדיה לזיגוד איל *טוביה חמא וזיגוד מינגד אבד ליה אין דכתיב *לא יקום עד אחד באיש ואת לדודך אסדת ביה שם רע בעלמא קא מפקח ביה אבד רבי שמואל בר רב יצחק אבד רב מוחר לשנאתו שנאמר *כי תראה חבור שונאך רובין תרת משא מא שונא אילמא שונא נכרי הוא *נתיא שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא נכרי אלא פשיטא שונא ישראל ימי שרא למסניה ורבותי *לא חשנא את אהך בלבבך אלא דאיכא סהדי דעביד איסורא כולי עלמא נמי מיסני סני ליה מאי שונא אלא לאו *כי הא גוונא דחויא ביה איהו דבר ערה רב נחמן בר יצחק אבד *מצוה לשנאתו שנאמר *דאת ה' (שונאי) רע

12 ס כה א פיי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל השפט ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע: ויהיה אם בן הפות הרשע והפילו השפט והפתו לפניו כדי רשעתו במספר: ו ארבעים יפנו לא יסוף פני יסוף להפתו על אלה מכה רבה ונקלה אחיך לעיניך:

ונקלה אחיך. כל היום קוראו רשע ומשלהק גר' אחיך:

13 יך השונא שנאמר בתורה לא מאומת העולם הוא אלא ישראל והיאך יהיה לישראל שונא ישראל והכתיב איסור לא שנא את אחיך בלבבך. אמרו חכמים כגון שראוי לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חור הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה וישוב מרשעו.

14 וכאשר יאמין האדם אלה היסודות כלם ומתכבד בהם אמונתו בהם הוא כגם בכל ישראל ומטה להטו ולרחם עליו ונלכוד עמו כל מה שזנה הדי' אס לחבירו מן האהבה והאחווה ותי' עשה מה שיוכל מן העבירות מחמת האהבה והתנבחות העובד הרע הוא נעש כפי חסאיו אבל יש לו חלק לעשי' והוא משפטי ישראל ובעתה לקל לאדם יסוד מאלה היסודות הרי יאן מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וק'ן כנשיעות ומטה לשונאו ולאבדו ועלו נאמר (סא"י ק"מ) הלא משנאך ה' אשנא.

15 [כנ"ה ופיין כסרק י"ג מסלמת דולח ושמירת רשע והסעק דבר זה ג"כ בח"מ סימן ער"ב ס"א שכתב דמטה לשטל לחו עבוד ז' והוא גמרא ערוכה בשמיים ק"ג ע"ב ומשמש שם בגמרא דלפילו לא המרו בו כלל לזה כיון שיהא עבירה שמשרסמת בישראל לאיסור כי הגמרא מייירי שם באיסור ערוה ומה שכתב ברמב"ם ובח"מ הג"ל והסרו בו משום שאלה לכלול גם שאר עבירות שאינם משרסמים לאיסור] ולכאורה סותר את עלתו בזה למע שכתב ביסוד ה"ג הג"ל